

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.428.2026

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan

Włodzimierz Czarzasty

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na Interpelację nr 18462 Pań Postanek Sylwii Bielawskiej oraz Iwony Małgorzaty Krawczyk w sprawie zasad finansowania kosztów utrzymania lokalu rodzin zastępczych zawodowych oraz potrzeby doprecyzowania przepisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

Zgodnie z art. 83 ust. 3a ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej¹ środki finansowe, o których mowa w ust. 2, starosta jest zobowiązany przyznać rodzinie zastępczej zawodowej, w której umieszczono powyżej 3 dzieci, osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, o których mowa w art. 37 ust. 2-4 i 6, oraz osób opuszczających rodzinną pieczę zastępczą jako niepełnoletnie, o których mowa w art. 37 ust. 5 i 6, oraz jeżeli potrzeba przyznania tych środków zostanie potwierdzona w opinii organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Z kolei zgodnie z art. 84 ust. 1 prowadzący rodzinny dom dziecka otrzymuje środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego, w którym jest prowadzony rodzinny dom dziecka, w wysokości odpowiadającej kosztom ponoszonym przez rodzinny dom dziecka na czynsz, opłaty z tytułu najmu, opłaty za energię elektryczną i ciepłą, opał, wodę, gaz, odbiór nieczystości stałych i płynnych, dźwig osobowy, antenę zbiorczą, abonament telewizyjny i radiowy, usługi telekomunikacyjne oraz związanym z kosztami eksploatacji, obliczonym przez podzielenie łącznej kwoty tych kosztów przez liczbę osób zamieszkujących w tym lokalu lub domu jednorodzinnym i pomnożenie przez liczbę dzieci, osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, o których mowa w art. 37 ust. 2-4 i 6, oraz osób opuszczających rodzinną pieczę zastępczą jako niepełnoletnie, o których mowa w art. 37 ust. 5 i 6, umieszczonych w rodzinnym domu dziecka wraz z prowadzącym rodzinny dom dziecka.

Z treści przepisu art. 83 ust. 3a ustawy wynika, że przyznanie środków pieniężnych na pokrycie wydatków mieszkaniowych rodziny zastępczej jest uzależnione od spełnienia dwóch kryteriów, tj. odpowiedniej liczby dzieci w rodzinie zastępczej oraz uzyskanie adekwatnej opinii organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Opinia ma na celu dokonanie analizy kondycji finansowej rodziny zastępczej na co składają się dochody i wydatki rodziny związane z utrzymaniem i eksploatacją lokalu.

W art. 84 pkt 1 ww. aktu ustawodawca określił zarówno katalog wydatków, jakie w ramach kosztów utrzymania lokalu mieszkalnego należy uwzględnić, jak i zasady obliczania należnych środków. Rozliczenie tych kosztów następuje w wysokości odpowiadającej kosztom ponoszonym przez rodzinny dom dziecka. Na mocy przepisu środki finansowe, o których mowa w przywołanym przepisie przyznawane są na utrzymanie nieruchomości.

¹ Dz.U. z 2026 r. poz. 980.

Rozliczenie kosztów wskazanych w ww. przepisach powinno odpowiadać wysokości ponoszonych kosztów, których charakter precyzyjnie określono. Jednocześnie rozliczenie w przypadku art. 83 ust. 3a powinno uwzględniać spełnienie wskazanych kryteriów.

Z uwagi na konstrukcję przepisu opisywana pomoc ma charakter świadczenia obligatoryjnego. O ile wykazywane koszty spełniają kryteria uznania ich za koszty utrzymania lokalu mieszkalnego, ustawa nie przewiduje możliwości ustanawiania na wskazane środki finansowe odgórnego limitu.

Ustanowienie przez powiat górnego limitu wysokości omawianych świadczeń, który będzie wykorzystywany we wszystkich decyzjach odmownych wydawanych przez powiat jako uniwersalna podstawa prawna do każdorazowej odmowy udzielenia świadczenia przewyższającego przyjętą przez powiat wartość należy uznać za łamanie przepisów ustawy. Nie oznacza to jednak, że powiat nie ma możliwości weryfikacji wniosku w zakresie racjonalności poniesionych kosztów ani, że jest każdorazowo związany kwotą wskazaną we wniosku. Ustawodawca nie określa zasad rozliczania ww. środków finansowych, w tym sztywnej wysokości ani częstotliwości ich rozliczania. Należy jednak zauważyć, że umowa zawarta z rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka powinna określać wysokość kosztów utrzymania i eksploatacji, nieruchomości (art. 54 ust. 3 pkt 12a oraz 62 ust. 2 pkt 11 i 13 ustawy). Katalogi wydatków (art. 83 ust. 2 w zw. z art. 83 ust. 3a oraz art. 84 pkt 1) mają charakter zamknięty i nie powinny być rozszerzane. Świadczenia te są świadczeniami minimalnymi i mogą być podwyższone.

W odniesieniu do kosztów utrzymania wydawana jest decyzja, która charakteryzuje się pewnym zakresem uznaniowości. Każda sytuacja wymaga więc indywidualnej oceny, w zależności od okoliczności, co do charakteru kosztów, których dotyczy wnioski. W obliczu ewentualnych wątpliwości poszczególne definicje należy interpretować rozszerzająco, a nie zawężająco. Podstawą ustalenia wysokości świadczenia jest wniosek strony oraz umowa zawarta z rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka.

Pomoc ta ma charakter obligatoryjny. Wskazuje na to konstrukcja przepisów: środki finansowe, o których mowa w ust. 2 starosta jest zobowiązany przyznać rodzinie zastępczej zawodowej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka. Oznacza to, że decyzję o przyznaniu środków podejmuje starosta, przy czym jest on związany wskazanym katalogiem kosztów – spełniony musi być jednak warunek ich niezbędności i racjonalności. Odmowa ich przyznania powinna być każdorazowo uzasadniona.

Oznacza to, że w opisywanych przypadkach starosta zobowiązany jest do przekazywania środków finansowych dla rodziny zastępczej i rodzinnego domu dziecka w oparciu o faktycznie i racjonalnie poniesione oraz udokumentowane koszty. Powiat jest przy tym zobowiązany do takiego dysponowania środkami finansowymi, które umożliwi prawidłową realizację zadań wskazanych w ustawie, w tym świadczeń dla rodzinnych domów dziecka.

Rodzina zastępcza zawodowa i prowadzący rodzinny dom dziecka mają zatem roszczenie o refundację kosztów utrzymania nieruchomości do ich pełnej wysokości. Decyzja rozstrzygająca o wysokości przyznanego zwrotu poniesionych wydatków nie może mieć z kolei charakteru dowolnego. Powiat zobowiązany jest do przeanalizowania wniosku o pokrycie kosztów utrzymania nieruchomości pod kątem niezbędności i racjonalności tych wydatków oraz do uzasadnienia podjętego rozstrzygnięcia z uwzględnieniem wskazań wynikających z art. 7 Kodeksu postępowania administracyjnego.

Powiat nie powinien zatem ustanawiać uniwersalnych limitów na ww. świadczenia, natomiast ma każdorazowo możliwość weryfikacji wniosku rodziny zastępczej i prowadzącego rodzinny dom dziecka. Poniesione i wykazane koszty co do zasady winny być zwracane, przy czym w niektórych przypadkach wysokości wykazywanych kosztów mogą zostać uznane za nieracjonalne.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

dr hab. Sebastian Gajewski, prof. uczelni

Podsekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/